

ОБЛІКОВА КАРТКА
елемента нематеріальної культурної спадщини України

Традиція обряду «Водіння Куста» у селі Сварицевичі Дубровицького району
Рівненської області

(офіційна/визнана назва елемента нематеріальної культурної спадщини, до 10 слів)

інша назва елемента нематеріальної культурної спадщини
(за потреби/наявності)

«Куст», «Кустування», «Тройца», «Зелені свята»

(назва, яку використовують громада(и), група(и), окрема(і) особа(и), пов'язана з
побутованням елемента нематеріальної культурної спадщини, або назва, під якою елемент
нематеріальної культурної спадщини вже відомий)

**1. Загальна характеристика елемента нематеріальної культурної
спадщини**

1.1. Ареал сучасного побутовання елемента нематеріальної культурної спадщини	Село Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області, Україна
1.2. Ареал історичного побутовання елемента нематеріальної культурної спадщини	Село Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області, Україна. Межі етнографічної Пінщини: більшість сіл Зарічненського, деякі села Дубровицького районів Рівненської області та кілька сіл Любешівського району України, Пінський район Брестської області.
1.3. Носій(і) елемента нематеріальної культурної спадщини, що має(ють) безпосередній зв'язок з елементом НКС та вважає(ють) його частиною своєї спадщини	Громада села Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області, Україна
1.4. Галузь спадщини, яку представляє	Відмітити потрібне: ☐ усні традиції та форми вираження; ☐ виконавське мистецтво;

елемент нематеріальної культурної спадщини	☐ <u>звичаї, обряди, святкування;</u> ☐ <u>знання та практики, що стосуються природи і Всесвіту;</u> ☐ традиційні ремесла; ☐ інше (зазначити іншу галузь, яку представляє елемент нематеріальної культурної спадщини)
1.5. Стислий опис елемента	<p>Історія обряду «Водіння Куста» започатковується ще в прадавні язичницькі часи, коли в такий спосіб, за аналогією до зимового колядування-щедрування та весняного волочebництва-ранцювання, у певних осередках відбувалося обходження дворів з метою величання членів родини. Літом дійство приурочувалося до періоду сонцестояння, коли особливого пошанування набував культ предків, а тому головний святковий об'єкт – Куст (вбрана у гілля молода дівчина) – уособлював душі померлих, які в період Трійці нібито мали здатність з'являтися у нашому світі. Відповідно ці предки відігравали роль посередників між цим світом і потойбіччям, а їхнє «задобрення» у формі обдаровування Куста гарантувало родинне і господарське благополуччя на цілий рік.</p> <p>Обряд проводять на 50-й день після Великодня, на свято Трійці (П'ятидесятниці).</p> <p>У перший день Трійці мешканці села йдуть на цвинтар і прикрашають могилки лепехою та кленовим гіллям. Переважно старші жінки «викликають на розмову» своїх родичів - у формі плачу-речитативу виражають жаль за померлими, розповідають їм про найважливіші події минулого року – «голосять». Сварицевицький цвинтар є унікальною обрядовою пам'яткою, де замість хрестів могилки позначали дерев'яними зарубами. На багатьох похованнях замість хреста клали камінь, що свідчить про язичницькі традиції.</p> <p>Обряд Водіння Куста триває три дні, беруть у ньому участь лише жінки та дівчата. Вони збираються у лісі і вбирають (кличуть) у кленове гілля найвродливішу та найставнішу дівчину. За крайку затикають гілля широколистих дерев, лепеху, а на голову одягають пишний вінок, сплетений з кленового листя, квітів, так, щоб дівчина нагадувала справжній кущ. Кустовий гурт обходить оселі і співає величальні кустові пісні. А наприкінці виголошує побажання: «Вийди, господарє, з нового покоя. Винесь Кусту хоч да пувзолотого», «Водимо Куста, щоб другого року дождаті і поспіваті», «Щоб ішов дощ і все було зелене!». Завершується обряд «Водіння Куста» за селом на полі, де обрядова зелень дівчини-«Куста» розбирається, розривається на частини</p>

	<p>та, як символ родючості, викидається «на врожай». Окремі гілочки з «Куста» приносять додому й розкидають по городу.</p> <p>Попри різноманітні історичні, а саме соціально-політичні та релігійні лихоліття, Куст зберігся до нашого часу, однак лише у межах етнографічної Пінщини. В Україні ареал цього дійства поширюється на села Зарічненського та частково Дубровицького і Любешівського районів, проте до наших днів повноцінно обряд відтворюється лише у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області.</p>
<p>1.6. Матеріальні предмети, пов'язані з елементом нематеріальної культурної спадщини</p>	<p>Гілки клену, берези, липи, пагони аїру болотного (лепехи), польові квіти, святковий традиційний одяг (додільна сорочка з традиційною вишивкою, спідниця рясована з плисом, фартух, пояс-крайка).</p>
<p>1.7. Стисле визначення стану життєздатності елемента нематеріальної культурної спадщини</p>	<p><i>Опис стану життєздатності:</i></p> <p><i>1.7.1 вік носіїв елемента нематеріальної культурної спадщини та середній вік інших членів громади (групи), які цікавляться елементом (слухачів, глядачів, учасників обрядів, споживачів традиційних знань, користувачів виробів народних промислів тощо);</i></p> <p>Обряд проводять жителі села Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області (участь у святкуваннях беруть усі жителі села, близько 2000 осіб). У проведенні обряду беруть участь молоді дівчата (від 5-6 до 16-17 років), а також старші жінки, які передають свої знання щодо традиції молодшому поколінню (вік від 20-30 до 60-70 років). Особливо слід відзначити членів громади села Сварицевичі – народний аматорський родинний ансамбль Чудиновичів, які зберегли, популяризують і передають теперішньому поколінню обряд «Водіння Куста».</p> <p><i>1.7.2. широта охоплення елементом нематеріальної культурної спадщини членів громади (кількість носіїв) та ареал поширення елемента нематеріальної культурної спадщини;</i></p> <p>Щороку у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області проводять свято «Водіння Куста», де демонструють обряд жителям села та гостям, які прибувають на свято з різних куточків України та із-за кордону. Також цей обряд присутній у репертуарі</p>

народних аматорських колективів Рівненщини, Київщини, Житомирщини, а також деяких колективів Білорусі. Але побутування Елемента у первинному вигляді залишилась тільки у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області, у чому слід вбачати заслугу як самих носіїв, так і фахівців-фольклористів, які спонукали місцеве населення не припиняти унікальної традиції.

1.7.3. способи передачі елемента нематеріальної культурної спадщини в громаді від покоління до покоління, опис цього процесу;

Першочерговим заходом з охорони елемента «Водіння Куста» є організація процесу передачі цього елемента від покоління до покоління. У селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області є будинок культури, де з дітьми та молоддю займаються старші члени громади і передають свій досвід та знання щодо Елемента. Проводяться майстер-класи з традиційного співу, вивчаються кустові пісні, віншування, які використовуються під час проведення обряду. Діти використовують набуті знання і демонструють їх під час святкування свята П'ятидесятниці (Трійці).

1.7.4. загрози сучасному побутуванню елемента нематеріальної культурної спадщини або ризику, що можуть виникнути в майбутньому для побутування елемента (за наявності);

Обряд у формі, максимально наближеній до первісної, проводиться лише у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області. Але втрата функціональної ваги самого обряду дається взнаки – місцеві мешканці з неохотою відтворюють у первісній формі ритуальне дійство з його поетапними складовими: похід до лісу та ламання гілля дерев, вбирання дівчини, водіння дівчини дворами зі співом та випрохування викупу тощо. Також традиція троїцьких голосінь, яка, схоже, ще довго не втратить своєї форми, теж потребує охорони і збереження. Адже зміст, тобто якість специфічних голосінь, з кожним поколінням носіїв суттєво руйнується. Процес повноцінної фіксації голосильної практики ускладнюється деякими етичними проблемами – неможливістю порушити спокій виконавця у відповідний момент. Зазвичай самі інформанти виступають проти будь-якого втручання у процес оплакування, тому всіляко намагаються уникати відео і фотокамер та диктофонів. У будь-якому разі, слід

	<p>зосередити зусилля на записі троїцьких голосінь та їхньому збереженні для нащадків, оскільки ця традиція відображає цінні музично-поетичні культурні ознаки, що дійшли до нас із прадавніх часів.</p> <p><i>1.7.5. необхідність вжиття заходів із забезпечення життєздатності елемента нематеріальної культурної спадщини на цей час, опис заходів, необхідних для усунення існуючих загроз або уникнення майбутніх ризиків, для збереження елемента нематеріальної культурної спадщини.</i></p> <p>Для уникнення загрози зникнення та спрощення побутування Елемента планується проводити ряд заходів, таких як:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відео-, фото- та аудіофіксація Елемента у всій повноті проявів; - залучення до дослідження Елемента більшої кількості фахівців, членів громади села Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області, а також у процесі дослідження планується зафіксувати також інформацію з пам'яті носіїв наближених сіл, оскільки їхні знання про давню форму обряду допоможуть його повноцінно реконструювати у локальному різноманітті; - видання літератури, яка стосується опису та дослідження Елемента; - ширше включення Елемента до репертуару фольклорних колективів краю; - популяризація Елемента на регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівнях під час проведення різноманітних мистецьких заходів (фестивалі, семінари, конференції, зібрання, мистецькі толоки тощо).
<p>1.8. Подібні елементи нематеріальної культурної спадщини, які існують у сусідніх адміністративно-територіальних одиницях чи їх частинах (за наявності інформації)</p>	<p>Невідомі подібні елементи нематеріальної культурної спадщини</p>
<p>1.9. Інформація щодо включення елемента</p>	<p>На звернення членів громади села Сварицевичі, родини Чудіновічів, про визнання обряду «Водіння Куста» нематеріальною культурною спадщиною краю, прийняте</p>

<p>нематеріальної культурної спадщини до місцевого переліку елементів нематеріальної культурної спадщини (інформаційної системи, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, захист, облік та доступ до інформації про наявні в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці елементи нематеріальної культурної спадщини з метою їх охорони)</p>	<p>рішення про включення елементу «Традиція обряду «Водіння Куста» у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області» до переліку елементів нематеріальної культурної спадщини Дубровиччини на засіданні робочої групи зі збору, обробки та складання орієнтовного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини Дубровиччини 20 вересня 2016 року (протокол № 3) та порушене клопотання про внесення даного елементу до обласного Списку елементів нематеріальної культурної спадщини Рівненщини. Розглянуто на засіданні обласної комісії зі збору, обробки та складання орієнтовного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини Рівненщини 16.11.2016 року, протокол №1. Включено до обласного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини наказом управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації від 20.12.2016 №180 «Про визначення об'єктів (елементів) нематеріальної культурної спадщини Рівненщини»</p>
--	---

2. Заходи з охорони елемента нематеріальної культурної спадщини

Одним з основних заходів з метою фіксації та збереження обряду «Водіння Куста» у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області є етнографічні дослідження.

Довідавшись про унікальний спів у селі Сварицевичі, збирачка фольклору Світлана Кітова однією з перших на науковому рівні почала вивчати давні традиції і за допомогою фахівців Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. Т. Рильського АН УРСР встановила, що це пам'ятка давньослов'янського обряду «Водіння Куста». С.Кітова опублікувала наукову статтю про цей унікальний осередок в журналі «Народна творчість та етнографія» у 1972 році (№3, с. 67-73). Дослідження про цей обряд вона включила до дисертації «Традиційна й сучасна поезія веснянолітніх календарних обрядів Волинського Полісся» (К., 1976). Пізніше про ритуальний одяг і кустові пісні дослідниця неодноразово інформувала громадськість на наукових конференціях у Москві, Києві, Львові та Рівному. У 1980 році під час фольклористичної експедиції студенти-філологи

Рівненського педінституту (наукове керівництво здійснювали кандидат філологічних наук, доцент Людмила Бондаренко та завідувач відділом фольклору обласного науково-методичного центру народної творчості і культурно-освітньої роботи Степан Шевчук) зробили записи кустових пісень від родини Чудиновичів.

Відомості про Куст на Рівненщині записували члени експедицій Львівського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського під керівництвом доктора філологічних наук Р.Кирчіва, студенти московської, мінської консерваторій, московського, мінського, львівського університетів, завідувач сектором Полісся Музею народної архітектури та побуту України Л.Орел.

Відомості про збереження кустових пісень надходили із сіл Зарічненського району Рівненської області, Любешівського району Волинської області, а також із Пінського району Республіка Білорусь. Проте зібрані матеріали дозволяють сказати, що найповніше обряд «Водіння Куста» зберігся у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області. Про це засвідчують фольклорні записи заслуженого працівника культури України, художнього керівника Етнокультурного центру «Веснянка» Рівненського палацу дітей та молоді Віктора Ковальчука.

Чимало уваги селу виявив фольклорист, письменник Василь Скуратівський. Зібрані ним спостереження увійшли до ряду публікацій.

Також вивчали обряд такі дослідники, як Олекса Воропай, Богдан Столярчук, Олексій Доля, Раїса Цапун, Раїса Тишкевич, Олексій Нагорнюк, Юрій Рибак та інші.

Робота із вивчення обряду «Водіння Куста» триває. Цілеспрямований і повноцінний запис цього дійства поповнить національну скарбницю унікальними архаїчними матеріалами, які популяризуватимуть нашу країну у світі та приваблюватимуть туристів.

Іншим важливим заходом з охорони Елемента є підняття значимості обряду «Водіння Куста» в суспільстві, що може бути досягнуто через виступи, радіо, телепередачі, соціальну рекламу, за допомогою Інтернету, включення ознайомлення з Елементом у навчальні програми загальноосвітніх шкіл, середніх та вищих навчальних закладів.

Вже зараз обряд «Водіння Куста» включений у репертуар фольклорних колективів із с. Сварицевичі Дубровицького району, с. Старі Коні Зарічненського району, с. Люхча Сарненського району Рівненської області, фольклорних гуртів м. Києва («Володар», «Рожаниця»), м. Рівне («Веснянка», «Ранкова роса», «Горина», «Джерело», «Волиняни»), а також колективів Житомирщини та Білорусі. Кустові пісні у сучасній обробці присутні у репертуарі таких співаків як Катя Chilly, Іларія, львівського фольк-рок гурту Joryj Кюс (композиція «Ліс»), що сприяє зацікавленості та ознайомлення молоді з Елементом.

Останні 8 років, з метою популяризації та збереження обряду, на Трійцю у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області проводиться районний фестиваль народного мистецтва «Водіння Куста». На святі громадою неодноразово загострювалася увага на проблематиці збереження

даного обряду, а також включення його до Списків нематеріальної культурної спадщини України та ЮНЕСКО.

3. Участь заінтересованих сторін у підготовці облікової картки

Зацікавлені сторони:

1. Громада села Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області, родинний ансамбль Чудіновичів як ініціативна група громади.
2. Робоча група зі збору, обробки та складання орієнтовного переліку елементів НКС Дубровищини (створена при відділі культури і туризму Дубровицької райдержадміністрації наказом відділу культури і туризму Дубровицької райдержадміністрації від 09.10.2015 року № 37) Керівник робочої групи – начальник відділу культури і туризму Дубровицької районної адміністрації Наталія Мусіївна Мозоль, тел. +38 (068) 998 53 06
3. 21.10.2015 року розпорядженням голови облдержадміністрації № 612 «Про обласну комісію зі збору, обробки та складання орієнтовного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини» створена обласна комісія зі збору, обробки та складання орієнтовного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини Рівненщини та затверджене положення. На засіданні обласної комісії зі збору, обробки та складання орієнтовного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини Рівненщини 16.11.2016 року було розглянуто питання про внесення елементу «Традиція обряду «Водіння Куста» у селі Сварицевичі Дубровицького району» до обласного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини, Протокол №1. Включено до обласного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини наказом управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації від 20.12.2016 року №180 «Про визначення об'єктів (елементів) нематеріальної культурної спадщини Рівненщини».
Адреса: майдан Просвіти, 1, м. Рівне, 33000
Контактна особа: секретар комісії – начальник відділу регіональної культурної політики управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації Ковальчук Галина Василівна, тел.: +38 (096) 663 27 31
4. Комунальний заклад «Рівненський обласний центр народної творчості» Рівненської обласної ради
Адреса центру: комунальний заклад «Рівненський обласний центр народної творчості» Рівненської обласної ради, вул. Драгоманова, 22, м. Рівне, 33000, тел. +38 (0362) 62 08 60, 62 09 40
Директор: Самчук Володимир Васильович
5. Кафедра музичного фольклору Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.
6. Етнокультурний центр «Веснянка» Рівненського міського палацу дітей та молоді.
Художній керівник етнокультурного центру – відмінник освіти, заслужений працівник культури України Ковальчук Віктор Павлович

4 Згода носія(їв) елемента нематеріальної культурної спадщини на його(їх) занесення до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України, спосіб її отримання

☐ <u>письмова згода</u> ☐ згода, зафіксована аудіозаписом ☐ згода, зафіксована відеозаписом ☐ згода не запитувалася (нижче зазначити причину)
--

5 Допоміжні матеріали, що презентують елемент нематеріальної культурної спадщини

Назва	Кількість	Стислий опис зображеного (зафіксованого) у фото-, аудіо-, відеоматеріалах	Дата виконання (день, місяць, рік)	Прізвище, ім'я, по батькові, посада, науковий ступінь, вчене звання (за наявності) особи, яка підготувала допоміжні матеріали
Фотоматеріали	До 10 од.	<p>Фото 1 – Обряд «Водіння Куста» у с. Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області,</p> <p>Фото 2 – Демонстрація обряду «Водіння Куста» у Києві,</p> <p>Фото 3 – Обряд «Водіння Куста» у с. Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області,</p> <p>Фото 4 – Дівчинку-Куста з ніг до голови вбирають кленовими гілками. На голову кладуть один або декілька великих кленових вінків, які закривають обличчя.</p> <p>Фото 5 – Дівчину одягають Кустом, під час проведення обласного фестивалю «Водіння Куста» у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області,</p> <p>Фото 6 – наймолодші кустові гурти ідуть вітати зі святом односельців, село Сварицевичі</p>	<p>70-ті роки ХХ ст.</p> <p>1988 рік</p> <p>90-ті роки ХХ ст</p> <p>Фото 2004 року</p> <p>2017 рік.</p>	

		Дубровицького району Рівненської області, Фото 7 – обдаровування кустового гурта, село Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області. Фото 8 – родинний ансамбль сім'ї Чудіновичів співає кустові пісні, село Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області. Фото 9 – одягання Куста, фольклорний гурт «Веснянка» Рівненського міського Палацу дітей та молоді Фото 10 – учасники фольклорного ансамблю «Володар» демонструють обряд «Водіння Куста» у Сарненському історико-етнографічному музеї.	2017 рік. 2017 рік. 2017 рік 90-ті роки XX ст. 2005 рік	
Аудіоматеріали	До 5 записів не більше 30 хв.			
Відеоматеріали	До 5 записів не більше 30 хв.	Обряд «Водіння Куста» записаний у селі Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області	31 травня 2015 року	
Інше (за наявності)				

До облікової картки може додаватися інформація про наявні інформаційні ресурси щодо елемента нематеріальної культурної спадщини, зокрема друковані джерела, посилання в мережі Інтернет. Перелік джерел подається згідно з правилами бібліографічного опису.

Обряд «Водіння Куста»

- 1) Дем'янчук Г. Обряд «Водіння Куста» [в с. Сварицевичі Дубровицького р-ну Рівненської обл.] / Г. Дем'янчук // Дем'янчук Г. Звідки тече та річка : тайнопис природи рідного краю у легендах, переказах, худож. та іст. літ. – Рівне : Азалія, 2001. – С. 118–122.

- 2) Етнокультура Рівненського Полісся / упоряд. В. П. Ковальчук. – Рівне : ДМ, 2009. – С. 157-158.
- 3) Кітова С. «Водіння Куста» на Поліссі // Нар. творчість та етнографія. – 1972. – № 3. – С. 67.
- 4) Кітова С. Щоб не запала та доріженька листом : сценарій обряду «водіння Куста» на зелені свята / С. Кітова. – Рівне, 1993. – 25 с.
- 5) Найдавніший звичай : водіння Куста. Трійця. Село Сварицевичі Дубровицького району // Міжнародний туризм. – 2017. – № 3. – С. 124-125.
- 6) Ошуркевич О. Звичаї водіння куста на волинському Поліссі // Полісся : етнікос, традиції, культура / редкол.: В. Давидюк, Г. Аркушин, В. Пришляк, О. Ошуркевич – Луцьк : Вежа, 1997. – С. 103-110.
- 7) Пархоменко Т. Календарні звичаї та обряди Рівненщини : матеріали польових досліджень. – Рівне : О. Зень, 2008. – С. 68– 69 : фото.
- 8) Скуратівський В. Т. Скільки століть Кусту? // Нар. творчість та етнографія – 1988. – № 5. – С. 63-64.
- 9) Тишкевич Р. К. «Зелені святки» на Волинському Поліссі // Велика Волинь: минуле і сучасне : тези регіон. наук. конф. 14-16 листоп. 1991 р. – Рівне, 1991. – С. 76–79.
- 10) Українська минувшина : ілюстр. етногр. довід. / голов. ред. С. Головка ; ред. Ю. Медюк. – Київ : Либідь, 1994. – С. 196.
- 11) Федоришин М. Поліський обряд «Водіння Куста» як явище давньої староукраїнської народної культури // Західне Полісся: історія і культура : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 30-річчю Сарненського іст.-етногр. музею. – Рівне, 2004. – С. 207–210.
- 12) Шевчук С. Народна драма на Волинському Поліссі // Волинські дзвони : наук.-краєзн. альм. – Рівне : Ліста, 1997. – Вип. 2. – С. 28-38.
- 13) Годунко Л. Край, де шанують минувшину / розмовляла О. Іванник // Провінційна газета плюс. – 2005. – 15 верес. – С. 4.
- 14) Малафей М. Звідки ти, Кусте, прийшов на Полісся? // Дубровицький вісник. – 2010. – 28 трав. – С. 1.
- 15) Малафей М. Як та неопалима купина, що горить і не згорає // Дубровицький вісник. – 2009. – 12 черв. – С. 1–2.
- 16) Слободзян О. Куст з кустом, а жито з ростком // Вільне слово. – 2010. – 10 черв. – С. 4.

Фестиваль народного мистецтва «Водіння Куста»

2011 рік

- 1) Корейчук О. На Зелені свята до Сварицевич або Сварицевичі скликають друзів // Дубровицький вісник. – 2011. – 10 черв. – С. 3.
- 2) Куст з Кустом, а жито з ростом. Щоб вам жито родилося, і в коморі плодилося! : – таким побажанням у перший день Трійці в селі Сварицевичі Дубровицького району розпочався відкритий фестиваль народного мистецтва «Водіння Куста» // Дубровицький вісник. – 2011. – 17 черв. – С. 1–3.

- 3) Слободзян О. Започаткований обласний фестиваль народного мистецтва [«Водіння Куста» у с. Сварицевичі Дубровицького району] // Вільне слово. – 2011. – 16 черв. – С. 13.

2012 рік

- 1) Примакова І. Сварицевичі запрошують на гостину // Дубровицький вісник. – 2012. – 8 черв. – С. 6.

2013 рік

- 1) Гаврилович Г. Нарядили Куста... // Полісся. – 2013. – 27 черв. – С. 4.
2) Тубіна С. «Кого Куст минає, той щастя не має...» // Вісті Рівненщини. – 2013. – 28 черв. – С. 9.

2014 рік

- 1) Грицюк В. Водіння Куста – один з найцікавіших обрядів минулого й сучасності // Дубровицький вісник. – 2014. – 13 черв. – С. 8.

2015 рік

- 1) Вістенко Р. «Кого Куст минає, той щастя не має» // Вісті Рівненщини. – 2015. – 5 черв. – С. 9.
2) Слободзян О. Водили «Куста» // Вільне слово. – 2015. – 11 черв. – С. 11.

2016 рік

- 1) Відділ культури і туризму Дубровицької РДА «Шануймо звичаї свої» // Дубровицький вісник. – 2016. – 24 черв. – С. 3

Електронні ресурси

- 1) Водіння Куста – спадок древлян [Електронний ресурс] // Моя Земля – мое Полісся : сайт. – Режим доступу: <https://polissya.org/vodinnya-kustaspadok-drevlyan>. – Назва з екрана.
- 2) Звідки ти, Кусте? : (етнографічний нарис) [Електронний ресурс] // Об'єднання Рідновірів України : сайт. – Режим доступу: <http://www.oru.org.ua/index.php/bogoznavstvo/obryadi-ta-zvichayi/360-zvidky-ty-kuste.html>. – Назва з екрана.
- 3) «Нарядили Куста із зеленого кльону» [Електронний ресурс] // Аратта : укр. нац. портал. – Режим доступу: http://www.aratta-ukraine.com/sacred_ua.php?id=110. – Назва з екрана.
- 4) Обласний фестиваль «Водіння Куста» у селі Сварицевичі [Електронний ресурс] // Дубровицька районна державна адміністрація : сайт. – Режим доступу: <http://www.dubrrda.gov.ua/3156-oblasniy-festival-vodnya-kusta-u-sel-svaricevich.html>. – Назва з екрана.
- 5) Обряд «Водіння куста» : [документальний фільм] [Електронний ресурс] // Етнографія : сайт. – Режим доступу: <http://ethnography.org.ua/content/vodinnya-kusta>. – Назва з екрана.
- 6) Рівненщина [Електронний ресурс] // Рівненщина туристична : туристичний сайт Рівненщини. – Режим доступу: <http://rivne.travel/ua/rivne/rivnenschina>. – Назва з екрана.
- 7) Таїнство куста [Електронний ресурс] // Сварицевицька публічно-шкільна бібліотека : сайт. – Режим доступу:

<http://dubrlibr.rv.ua/raybibl/svarutsevichi/obryadu/kyst/tainstva.php>. –

Назва з екрана.

- 8) Літні коляди. На Рівненщині зберігся дохристиянський обряд. [Електронний ресурс]//День: сайт. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/litni-kolyadi>. – Назва з екрана.
- 9) Ряджену куцем дівчину на Трійцю водять лише в одному селі [Електронний ресурс]//Gazeta.ua: сайт. – Режим доступу: <https://gazeta.ua/articles/holydays-newspaper/ryadzhenu-kuschem-divchinu-na-trijcyu-vodyat-lishe-v-odnomu-seli/233632?mobile=true>

Відео

- 1) <https://www.youtube.com/watch?v=QfWGfdD7Nhk> – Свято Куста в Сварицевичах, 2012 рік
- 2) https://www.youtube.com/watch?v=7_Bqu9V2s9k – Обряд «Водіння Куста», с. Сварицевичі, 2015 рік
- 3) https://www.youtube.com/watch?v=k_tEyZNMqZ4 – Водіння Куста – спадок древлян, 2016 рік
- 4) <https://www.youtube.com/watch?v=7by1z11dLM8> – Телеканал Рівне1 «Зелені свята: минуле і сьогодні. Водіння Куста у Сварицевичах», 2017 рік
- 5) <https://www.youtube.com/watch?v=3-a31Rg3ZPw> – «Сварицевичі». Фільм про народних співаків с. Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області.
- 6) <https://www.youtube.com/watch?v=yGiWGoIV-0Q> – фольк-рок гурт Joryj Кюс, пісня «LIS», офіційне відео
- 7) <https://www.youtube.com/watch?v=Cpp0bBGA-d0> – ILLARIA та JAZZ КОЛО — Й уберемо куста / Ой, літає соколоньку (наживо на Київ етно-фест)
- 8) https://www.youtube.com/watch?v=taC_WaT9o7s - Мар'яна Садовська - Пісні до Зелених свят / Mariana Sadovska - Trinity songs

6 Облікову картку підготовлено

Посада, найменування організації	Спеціальність, науковий ступінь, вчене звання (за наявності)	П.І.Б.	Підпис	Дата складення
Головний спеціаліст відділу культури і туризму Дубровицької		Котяш Людмила Анатоліївна, тел. (03658)		26.09.2018

райдержадміністрації		2-02-37		
----------------------	--	---------	--	--

Начальник відділу культури і туризму Дубровицької районної державної адміністрації	<hr/> (підпис) М.П. (за наявності)	Н.М. Мозоль
---	---	-------------